

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه الزهرا (سلام الله علیها)

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

گروه مشاوره و راهنمایی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته مشاوره و راهنمایی

**بررسی مقایسه ای تاثیر الگوهای تربیتی و میزان مذهبی بودن والدین از منظر دانش
آموزان دختر دبیرستانی منطقه 8 تهران بر بلوغ عاطفی این دانش آموزان**

استاد راهنما :

سرکار خانم دکتر زندی پور

استاد مشاور :

سرکار خانم دکتر بزمی

دانشجو :

مرجان سلیمی

اسفند 1388

تقدیم به :

حضرت زهرا (سلام الله علیها) محور قرآنی ترین خانواده در آسمانها و زمین.

سلام بر فاطمه (سلام الله علیها) و پدر و مادرش، بر فاطمه (سلام الله علیها) و همسرش، بر فاطمه (سلام الله علیها) و پسرانش

سلام بر فاطمه (سلام الله علیها) و خانواده نورانی اش.

مجموعه ناچیز من آشفته او باد

آنکس که وجودم همه از اوست پریشان

تشکر و قدردانی :

اکنون که با یاری خداوند متعال این پروژه به اتمام رسید، لازم می دانم از :

- **"لطف بیکران خداوند بزرگ"** که بالاترین نعمات را به بندگانش عطا فرموده است
- **"مادر و پدرم"** آنانکه دوستم دارند و به آنان عشق می ورزم و بودن در کمال آنچه هستم را به من آموختند،
- **و "تمامی معلمین و اساتید دلسوزم"** که با راهنمایی هایشان مسیرم را هموار ساختند، به ویژه اساتید گرانقدرم سرکار خانم دکتر زندی پور و سرکار خانم دکتر بزمی که با راهنمایی های ارزنده ایشان موفق به اتمام این کار پژوهشی شدم،

سپاسگزاری و قدردانی کنم.

تربیت نیکو، با ارزش ترین هدیه پدر و مادر به فرزندشان است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

پدران و مادران

فراهم کنندگان مقدمات ولادت، پرورش دهندگان یک نسل

و معماران اصلی شخصیت انسانند،

انسانی که خداوند از روح خود در آن دمید و

قرار است محبوب خدا باشد بر روی زمین

و به اذن خدا از وجود پدر و مادر وجود می گیرد

و در آغوش آنان رشد می کند.

پرورش و تربیت کودک قدم به قدم و لحظه به لحظه

به پرورش دانه ای می ماند که

از آن نهالی سبز می شود

و سنتهای الهی بر آن مقرر شده که

باغبانی والدین

در نهایت به رشد این نهال

به سوی پنجره های آفتابی ایمان منجر شود ...

و بی شک برای چنین باغبانانی اجرهای بسیاری است از طرف خدا.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول : کلیات تحقیق (طرح مسئله)

2	مقدمه
3	مسئله پژوهش
4	اهداف پژوهش و ضرورت آن
5	پرسشهای پژوهش
6	فرضیات پژوهش
7	متغیرهای تحقیق
7	تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش
7	تعریف نظری بلوغ عاطفی
8	تعریف عملی بلوغ عاطفی
8	تعریف نظری الگوهای تربیتی والدین
8	تعریف عملی الگوهای تربیتی والدین
9	تعریف نظری مذهبی بودن والدین
9	تعریف عملی مذهبی بودن والدین

فصل دوم : زمینه تئوریک و پیشینه تحقیق

بخش اول: بلوغ عاطفی

11	مقدمه
11	عاطفه

15	آثار عواطف.....
18	بلوغ.....
19	ماهیت بلوغ.....
19	انواع بلوغ.....
22	اهمیت رشد و بلوغ عاطفی در دوران نوجوانی.....
23	ویژگی های بلوغ عاطفی یا شخصیت بالغ.....
26	مراحل رشد و دست یابی به بلوغ عاطفی از دیدگاه اسلام.....
27	تفاوت بلوغ عاطفی (EM) و هوش هیجانی (EI).....

بخش دوم: الگوهای والدینی و فرزندپروری

29	خانواده.....
30	اهمیت تربیت.....
32	ابعاد الگوهای تربیتی والدین.....
32	1- پذیرش و گرمی در مقابل عدم پذیرش و سردی.....
33	2- کنترل و حمایت افراطی در مقابل آزادی و استقلال.....
34	سبک های فرزند پروری یا الگوهای والدینی.....
38	فرزندپروری از دیدگاه اسلام.....
39	روشهای عاطفی والدین.....

بخش سوم: مذهب

41	خانواده و مذهب.....
41	مذهب.....
42	آثار مذهب در زندگی.....
45	رابطه روانشناسی و مذهب.....
46	زیگموند فروید (1856 – 1939).....

47 ویلیام جیمز (1842 – 1910)
47 یونگ (1875 – 1961)
49 گردون آلپورت (1897 – 1967)
50 ویکتور فرانکل (1905 – 1997)
50 اریک اریکسون (1902 – 1994)
51 مذهبی بودن والدین
53 سوابق پژوهشی در ارتباط با موضوع تحقیق در داخل کشور
54 سوابق پژوهشی در ارتباط با موضوع تحقیق در خارج از کشور

فصل سوم : روش شناسی پژوهش (روش تحقیق)

60 مقدمه
60 نوع تحقیق
60 جامعه آماری
60 روش نمونه گیری و حجم نمونه
61 روش اجرا
62 ابزار گردآوری داده ها
62 1- پرسشنامه میزان مذهبی بودن والدین
64 2- مقیاس بلوغ عاطفی
68 3- پرسشنامه پیوند والدینی
70 روش تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها

72 مقدمه
----	-------------

72..... یافته های توصیفی

85..... تجزیه و تحلیل فرضیات پژوهش

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

108..... مقدمه

108..... تبیین یافته های توصیفی

111..... تبیین فرضیات اصلی پژوهش

111..... تبیین فرضیات اول و چهارم پژوهش

116..... تبیین فرضیات دوم و پنجم پژوهش

119..... تبیین فرضیات سوم و ششم پژوهش

123..... تبیین فرضیه هفتم پژوهش

125..... تبیین فرضیات فرعی پژوهش

125..... تبیین فرضیه هشتم

127..... تبیین فرضیه نهم

129..... نتیجه گیری

130..... محدودیت های پژوهش

130..... پیشنهادات پژوهشی

131..... پیشنهادات کاربردی

134..... منابع فارسی (مقالات و پایان نامه ها)

138..... منابع فارسی (کتابها)

140..... منابع لاتین

144..... پیوست

فهرست جداول

- جدول 1-2 تقسیم بندی انواع بلوغ از دیدگاه کریستوفر 22
- جدول 2-2 مقوله های هوش هیجانی از دیدگاه گلمن 2004 28
- جدول 2-3 الگوهای فرزندپروری از دیدگاه شیفر 35
- جدول 2-4 ویژگی های سبک های والدینی از نظر بامریند 36
- جدول 2-5 ویژگی های من (8 مرحله رشد و تکامل من) از دیدگاه اریکسون 51
- جدول 1-3 روش نمره گذاری پرسشنامه میزان مذهبی بودن والدین 63
- جدول 2-3 تفسیر نمرات پرسشنامه میزان مذهبی بودن والدین 63
- جدول 3-3 خرده مقیاس های بلوغ عاطفی 64
- جدول 3-4 ضرایب همبستگی مقیاس بلوغ عاطفی 66
- جدول 3-5 ضرایب همبستگی مقیاس بلوغ عاطفی در نمونهٔ مهرانی (1386) 66
- جدول 3-6 ضرایب همبستگی مقیاس بلوغ عاطفی در نمونهٔ حاضر 67
- جدول 3-7 روش تفسیر نمرات مقیاس بلوغ عاطفی 67
- جدول 3-8 روش نمره گذاری پرسشنامهٔ پیوند والدینی 70
- جدول 1-4 توزیع فراوانی و درصد دانش آموزان هر رشته 72
- جدول 2-4 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به تحصیلات پدران و مادران 73
- جدول 3-4 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به شغل پدران 74
- جدول 4-4 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به شغل مادران 74
- جدول 4-5 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به وضعیت اعتقاد و عمل دینی 75
- جدول 4-6 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جملهٔ ناتمام مادر من 76
- جدول 4-7 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جملهٔ ناتمام احساس می کنم پدرم 77

- جدول 4-8 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جمله ناتمام در مقایسه با بیشتر خانواده ها والدین من 78
- جدول 4-9 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جمله ناتمام بزرگترین ضعف احساسی و عاطفی من این است که 79
- جدول 4-10 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جمله از چه نوع ترسی رنج می برید ؟ 80
- جدول 4-11 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به میزان ترس 80
- جدول 4-12 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جمله ناتمام آنچه از زندگی می خواهم 81
- جدول 4-13 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جمله ناتمام مادرم و پدرم از نظر مذهبی 82
- جدول 4-14 توزیع فراوانی مربوط به الگوی تربیتی ادراک شده پدر و مادر توسط فرزندان دختر 83
- جدول 4-15 توزیع فراوانی مربوط به میزان مذهبی بودن ادراک شده والدین توسط فرزندان دختر (با استفاده از پرسشنامه) 84
- جدول 4-16 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین مراقبت مادر و عدم بلوغ عاطفی 85
- جدول 4-17 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین حمایت افراطی (کنترل) مادر و عدم بلوغ عاطفی 85
- جدول 4-18 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین مراقبت پدر و عدم بلوغ عاطفی 86
- جدول 4-19 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین حمایت افراطی (کنترل) پدر و عدم بلوغ عاطفی 86
- جدول 4-20 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین مذهبی بودن مادر و عدم بلوغ عاطفی 87
- جدول 4-21 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین مذهبی بودن پدر و عدم بلوغ عاطفی 87
- جدول 4-22 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین مراقبت مادر و مذهبی بودن مادر 88
- جدول 4-23 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین حمایت افراطی (کنترل) مادر و مذهبی بودن مادر 88
- جدول 4-24 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین مذهبی بودن پدر و مراقبت پدر 89
- جدول 4-25 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین مذهبی بودن پدر و حمایت افراطی (کنترل) پدر 89
- جدول 4-26 کلیه ضرایب همبستگی مربوط به متغیرهای مستقل و وابسته 89
- جدول 4-27 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با الگوهای تربیتی مختلف مادران در عامل بلوغ عاطفی 90
- جدول 4-28 آزمون تعقیبی شفه جهت سنجش تفاوت میانگین بلوغ عاطفی دختران تربیت یافته با الگوهای مختلف تربیتی مادران 91

- جدول 29-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با الگوهای تربیتی مختلف پدران در عامل بلوغ عاطفی 92
- جدول 30-4 آزمون تعقیبی شفه جهت سنجش تفاوت میانگین بلوغ عاطفی دختران تربیت یافته با الگوهای مختلف تربیتی پدران 93
- جدول 31-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با مادران دارای درجات مذهبی مختلف در عامل بلوغ عاطفی 94
- جدول 32-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با پدران دارای درجات مذهبی مختلف در عامل بلوغ عاطفی 95
- جدول 33-4 آزمون تعقیبی شفه جهت سنجش تفاوت میانگین بلوغ عاطفی دختران دارای پدرانی با درجات مختلف مذهبی 96
- جدول 34-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با مادران دارای درجات مذهبی مختلف در عامل مراقبت مادر 97
- جدول 35-4 آزمون تعقیبی شفه جهت سنجش تفاوت میانگین میزان مراقبت مادران دارای درجات مختلف مذهبی 98
- جدول 36-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دختران با مادران دارای درجات مذهبی مختلف در عامل حمایت افراطی (کنترل) مادر 99
- جدول 37-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با پدران دارای درجات مذهبی مختلف در عامل مراقبت پدر 100
- جدول 38-4 آزمون تعقیبی شفه جهت سنجش تفاوت میانگین میزان مراقبت پدران دارای درجات مختلف مذهبی 101
- جدول 39-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با پدران دارای درجات مذهبی مختلف در عامل حمایت افراطی (کنترل) پدر 102
- جدول 39-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با پدران دارای درجات مذهبی مختلف در عامل حمایت افراطی (کنترل) پدر 103
- جدول 41-4 آزمون تحلیل واریانس یکطرفه بین دخترانی با وضعیت اعتقاد و عمل دینی مختلف در عامل بلوغ عاطفی 104
- جدول 42-4 تحلیل رگرسیون چند متغیری برای پیش بینی بلوغ عاطفی از طریق پیش بینی کننده های حمایت افراطی (کنترل) و مراقبت مادر 105
- جدول 43-4 تحلیل رگرسیون چند متغیری برای پیش بینی بلوغ عاطفی از طریق پیش بینی کننده های حمایت افراطی (کنترل) و مراقبت پدر 106

فهرست شکل ها و نمودارها

- شکل 1-1 مدل مسئله مورد پژوهش 4
- شکل 2-1 روابط میان فکر، عمل و عاطفه 18
- نمودار 4-1 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به تحصیلات پدران و مادران 73
- نمودار 4-2 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به وضعیت اعتقاد و عمل دینی 75
- نمودار 4-3 توزیع فراوانی و درصدهای مربوط به جمله ناتمام مادرم و پدرم از نظر مذهبی 82
- نمودار 4-4 توزیع فراوانی مربوط به الگوی تربیتی ادراک شده پدر و مادر توسط فرزندان دختر 83
- نمودار 4-5 توزیع فراوانی مربوط به میزان مذهبی بودن ادراک شده والدین توسط فرزندان دختر (با استفاده از پرسشنامه) 84

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه‌ی تاثیر الگوهای تربیتی و میزان مذهبی بودن والدین بر بلوغ عاطفی فرزندان، صورت گرفته است. جامعه‌ی آماری، دانش آموزان دختری هستند که در سال تحصیلی 88 - 89 در سال سوم دبیرستان در رشته‌های انسانی، ریاضی و تجربی، در مدارس دولتی تهران مشغول به تحصیل اند. نمونه شامل 305 نفر از این دانش آموزان است که به شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده است. برای جمع‌آوری اطلاعات 3 پرسشنامه‌ی میزان مذهبی بودن والدین (گرنکوویست، 1998)، بلوغ عاطفی (سینگ و بهارگاوار، 1991) و پیوند والدینی (پارکر و همکاران، 1979)، به کار رفته است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس، آزمون تعقیبی شفه و رگرسیون استفاده شده است.

نتایج نشان داد که هر چه میزان مراقبت (Caring) پدر و مادر افزایش یابد، میزان بلوغ عاطفی دختران نیز افزایش می‌یابد. در بعد حمایت افراطی (کنترل)، هر چه میزان حمایت افراطی مادر و پدر، افزایش یابد، میزان بلوغ عاطفی دختران کاهش می‌یابد.

بالاترین سطح بلوغ عاطفی مربوط به دخترانی بود که سبک تربیتی مادران خود را مراقبت زیاد و کنترل کم (فرزندپروری بهینه) گزارش کردند و کمترین میزان بلوغ عاطفی مربوط به دخترانی بود که سبک تربیتی مادران خود را مراقبت کم و کنترل زیاد (کنترل بدون محبت) ادراک کرده بودند. در مورد پدران نیز، نتایج مشابه به دست آمد.

براساس یافته‌ها، میان مذهبی بودن مادر و پدر و بلوغ عاطفی فرزندان دختر، رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین بین میزان مذهبی بودن مادر و پدر و الگوی تربیتی آنان رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد. یافته‌ها نشان داد، هر دو متغییر حمایت افراطی (کنترل) و مراقبت، هم در مادر و هم در پدر، پیش‌بینی‌کننده‌های مناسبی برای بلوغ عاطفی دختران می‌باشند.

براین اساس پیشنهاد می‌شود که با بالا بردن سطح آگاهی‌های والدین درباره‌ی نحوه‌ی ارتباط صحیح با فرزندان از طریق تهیه‌ی و توزیع بروشورهای آموزشی، سخنرانی در انجمن‌های اولیاء و مربیان آموزش و پرورش و ...، افزودن درسی به عنوان فرزندپروری در سطح دروس عمومی دانشگاه در مقطع کارشناسی، آشنا کردن افراد با مبحث بلوغ عاطفی و دادن آگاهی‌های دینی به نوجوانان از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی و مدارس و ... گامی در جهت زندگی پویاتر و بالغانه‌ی نوجوانان برداشت.

واژه‌های کلیدی: بلوغ عاطفی، مذهبی بودن والدین، الگوهای تربیتی و دانش آموزان دختر

فصل اول

کلیات تحقیق (طرح مسئله)

هر فرد عادی می داند که دارای عواطفی است و زندگی بدون عواطف، تیره، مکانیکی و بیرنگ خواهد بود. شخصی که از رشد سالم عاطفی بهره مند نباشد، هرگز فردی واقع بین، نیک اندیش، درست کردار و در نتیجه فرد مفید و مؤثر در پیشرفت جامعه نخواهد بود (شعاری نژاد، 1385). خانواده کانونی است که در آن ارزشهای اخلاقی، باورهای دینی و معیارهای اجتماعی از نسلی به نسل دیگر انتقال می یابد و زمینه رشد عاطفی و تربیت اخلاقی و اجتماعی اعضای خانواده فراهم می گردد (افروز، 1386). ارضای نیازهای عاطفی مهم ترین کارکردی است که می تواند بقای خانواده را در جوامع صنعتی جدید، تبیین کند. ارضای عاطفی در محیط های دیگر مانند محیط های شغلی یا آموزشی نیز کم و بیش یافت می شود، اما بیشتر افراد رضایت بخش ترین روابط شخصی خود را با همسران، والدین یا فرزندان می یابند. معمولاً افراد امنیت جسمی و روحی را در خانواده جستجو می کنند و خانه را پناهگاهی از کشمکش های دنیای بیرون می دانند (بستان، 1385). تأثیر رفتار و طرز فکر والدین در شکل گیری و چگونگی رفتار کودکان در خانواده از اهمیت اساسی برخوردار است. والدینی که رابطه مطلوب و درستی با فرزندانشان دارند؛ موجب احساس شادمانی، مسئولیت پذیری و تکامل شخصیتی آنها می شوند. از سوی دیگر والدینی که رفتار مطلوب و درستی با فرزندان خود ندارند، باعث بروز انواع مشکلات رفتاری و عاطفی در آنها می شوند (احدی و بنی جمالی، 1381 به نقل از انوشه ئی 1385). همه والدین از اینکه فرزندانشان باید چگونه بوده و دارای چه آگاهی هایی باشند و کدام ارزش های اخلاقی و معیارهای رفتاری را باید در فرایند تحوّل بیاموزند، آشکارا یا تلویحاً تصویری آرمانی دارند، اما رفتار والدین با فرزندانشان متفاوت است. بدین معنا که رفتارهای والدین ابعادی گسترده و پیچیده دارد، آنها ممکن است فرزندان خود را دوست بدانند، آنها را از خود دور سازند و یا در عین اینکه آنها را دوست دارند، در انضباط نیز سخت گیری کنند (ماسن ترجمه یاسایی، 1380). از سویی دیگر، باورهای مذهبی هم در نحوه تفکر فرد درباره هستی، هم در احساسات و عواطف او نسبت به خود و دیگران و هم در رفتار او در برخورد با مسائلی که با آنها روبروست، تأثیر غیر قابل انکاری

دارد، (لطف آبادی، 1380) بنابراین شیوه های برخورد والدین با فرزندان و روشهای انضباطی آنان بی تردید تحت تأثیر خصوصیات شخصیتی و سیستم اعتقادی آنان است (ماسن ترجمه یاسایی، 1380). میزان پایبندی مذهبی و رشد معنوی افراد عاملی مهم در سازگاری و رضایت زناشویی، محسوب می شود. تقیدات مذهبی در درجه اول به بهبود روابط و تقویت و تحکیم آن در بین زن و شوهر کمک می کند، وظایف والدینی را تسریع می کند و به والدین کمک می کند تا در زمینه روشهای تربیت فرزند با هم توافق داشته باشند، دیدگاه فلسفی و اهداف مشترکی را در زندگی دنبال کنند و روابط مناسبی با فرزندان خود برقرار نمایند (احمدی، 1385).

مسئله پژوهش

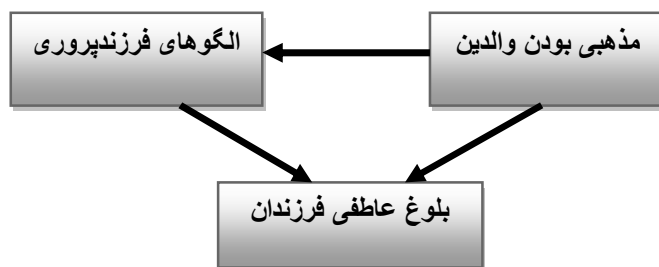
با اینکه والدین تنها افرادی نیستند که در اجتماعی کردن فرزندان نقش دارند، اما همواره به عنوان اصلی ترین عامل محسوب می شوند و در این حیطة جنبه های عاطفی رابطه والدین و فرزندان بیشترین اهمیت را دارد (مک کوبی به نقل از صادقی، 1384). شیوه ای که کودکان با والدین خود پیوند عاطفی برقرار می کنند نه تنها بر رشد آنان در کودکی مؤثر است، بلکه در نوجوانی و بزرگسالی آنان نیز تأثیر می گذارد (هاوری به نقل از انوشه ئی، 1385) و قرار گرفتن در معرض الگوهای فرزندپروری مختل و ناکارآمد والدین، فرزندان را مستعد اختلالات روانی می کند (ساکادو به نقل از همان منبع).

از آنجا که انسان موجودی است با دو جنبه مادی و معنوی هنگامی می توان به رشد همه جانبه او فکر کرد، که به هر دو جنبه مادی و معنوی در تربیت او توجه نمود (اسلاتر به نقل از صادقی، 1384). ایمان به افراد اجازه می دهد که احساس مراقبت شدن و انسانیت را تجربه کنند و این احساس به زندگی آنان معنی داده و عملکرد خانواده را بهبود می بخشد (اسنایدر¹، 2004). تحقیقات نشان می دهد مذهبی بودن والدین بر رشد مذهبی و معنویت در فرزندان آنان مؤثر بوده و این امر به نوبه خود بر جنبه های دیگری از خوب زیستن نوجوانان تأثیر

۱- Snider

می‌گذارد (بریدجز^۱، 2002). مذهبی بودن یک مکانیسم محافظتی در مقابل مشکلات خانوادگی و وقایع پر استرس زندگی برای افراد ایجاد می‌کند و سبب انعطاف‌پذیری و اعتدال در افراد می‌شود (کیم^۲، 2009). از سوی دیگر بلوغ عاطفی در افراد سبب مسئولیت‌پذیری، تفکر قبل از عمل، حفظ روابط صمیمی و مثبت با دیگران، صبر و شکیبایی و... خواهد شد (گوتلایپ به نقل از مهرانی، 1386). فردی که به لحاظ عاطفی بالغ است، توان‌سازگاری مؤثر با اعضای خانواده، همدرسان، جامعه و فرهنگ خویش را داراست (کرمی، 1381) بنابراین رفتارهای افراد دائماً تحت تأثیر بلوغ عاطفی آنان قرار دارد و آنان برای اداره‌ی یک زندگی بهتر به سطوح بالای بلوغ عاطفی نیازمندند (پاستی^۳، 2006).

شکل 1-1 مدل مسئله مورد پژوهش

با توجه به آنچه مطرح شد، مسئله این پژوهش بررسی تطبیقی تأثیر الگوهای تربیتی و میزان مذهبی بودن والدین بر بلوغ عاطفی فرزندان می‌باشد.

اهداف پژوهش و ضرورت آن

اهمیت خانواده و بخصوص الگوهای تربیتی والدین در شکل‌گیری رفتارها و عواطف فرزندان امری روشن است. تحقیقات متعدد رابطه الگوهای تربیتی والدین با آسیب‌های روانی فرزندان را مورد مطالعه قرار داده‌اند و رابطه این الگوها با مشکلاتی نظیر اضطراب، افسردگی، وسواس، عزت‌نفس پائین و... مشخص شده است (لنگو، کواباز،

۱ - Bridges

۲ - Kim

۳ - Pastey

آیس، وین به نقل از انوشه ئی، (1385) با این حال گزارش سازمان بهزیستی، مشکلات والدین با فرزندان را به عنوان دومین مشکل مراجعان در سال 1384 ذکر کرده است (به نقل از احمدی، 1386). یافته های تحقیق احمدی در سال 1386 نیز با این گزارش همخوانی دارد. ضمن آنکه در کشور ما مطالعاتی پیرامون تأثیر مذهبی بودن والدین بر عملکرد فرزندان صورت نگرفته است، بعلاوه علیرغم توجه به سبکهای والدینی تحقیقی به بررسی تأثیر این امر بر بلوغ عاطفی فرزندان نپرداخته است.

از آنجائی که بلوغ عاطفی بر بسیاری از موقعیت ها از جمله مقاومت در برابر تأخیر در ارضای نیاز (کاپلان و بارون به نقل از کرمی، 1381)، توانایی تحمل تنش و قابلیت انطباق بالا (سئول و کول به نقل از همان منبع)، داشتن احساس مسئولیت در قبال تصمیمات و اعمال شخصی، رسیدن به سطح مطلوبی از آگاهی نسبت به عواطف (کریستونر، 2001 به نقل از صفارپور، 1385)، توانایی لذت بردن از زندگی روزمره (بارناد به نقل از کرمی، 1381)، توانایی پذیرش شکستها و ناکامی ها، توانایی کنترل خشم (موری، 1997 به نقل از صفار پور، 1385)، توانائی پیش بینی عواقب و نتایج رفتارها (لیستیکو و سالکین، 2003 به نقل از ایسلین و دیکاستر^۱، 2009) و.... تأثیر گذار است و از سوی دیگر، تکامل احساسات و عواطف و همچنین ایجاد تعادل میان مسئولیت پذیری در قبال اعمال شخصی و در ارتباط با دیگران مستلزم بلوغ عاطفی افراد است، (کلپور^۲، 2009) لذا مشخص ساختن عوامل مؤثر در شکل گیری آن حائز اهمیت می باشد. بنابراین هدف این پژوهش بررسی مقایسه ای تأثیر الگوهای تربیتی و میزان مذهبی بودن والدین بر بلوغ عاطفی فرزندانشان می باشد.

پرسشهای پژوهش

پرسشهای پژوهش حاضر عبارتند از:

- آیا الگوهای متفاوت تربیتی والدین بر بلوغ عاطفی فرزندانشان تأثیر دارد ؟

۱- Iselin & DeCoster

۲- Klever

- آیا میزان مذهبی بودن والدین بر بلوغ عاطفی فرزندانشان تأثیر دارد؟
- آیا میزان مذهبی بودن والدین بر الگوهای تربیتی آنان تأثیر دارد؟
- آیا بلوغ عاطفی دانش آموزان رشته های مختلف (ریاضی - تجربی - انسانی)، متفاوت است؟

فرضیات پژوهش

فرضیات پژوهش حاضر عبارتند از:

- بین الگوهای تربیتی والدین (به تفکیک پدر و مادر) و بلوغ عاطفی فرزندانشان، رابطه معنادار وجود دارد.
- بین میزان مذهبی بودن والدین (به تفکیک پدر و مادر) و بلوغ عاطفی فرزندانشان، رابطه معنادار وجود دارد.
- بین الگوهای تربیتی والدین (به تفکیک پدر و مادر) و میزان مذهبی بودن والدین (به تفکیک پدر و مادر)، رابطه معنادار وجود دارد.
- میزان بلوغ عاطفی نوجوانان تربیت یافته با الگوهای تربیتی متفاوت والدینی (به تفکیک پدر و مادر)، تفاوت دارد.
- میزان بلوغ عاطفی نوجوانان دارای والدینی (به تفکیک پدر و مادر) با درجات مختلف مذهبی (زیاد - متوسط - کم)، متفاوت است.
- الگوی تربیتی والدینی (به تفکیک پدر و مادر) با درجات مختلف مذهبی (زیاد - متوسط - کم)، متفاوت است.
- الگوهای تربیتی والدین (به تفکیک پدر و مادر) پیش بینی کننده بلوغ عاطفی فرزندانشان است.
- بلوغ عاطفی دانش آموزان رشته های مختلف (ریاضی - تجربی - انسانی)، متفاوت است.
- میزان بلوغ عاطفی دخترانی با وضعیت اعتقاد و عمل دینی مختلف، متفاوت است.